

ԱՐՁԱՆԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆ

Զինված ընդհարման դեպքում մշակութային արժեքների պաշտպանության մասին

Բարձր պայմանավորվող կողմերը համաձայնեցին ներքոհիշյալին.

I

1. Յուրաքանչյուր Բարձր պայմանավորվող կողմ պարտավորվում է կանխել այն մշակութային արժեքների դուրս բերումը զինված ընդհարման ժամանակ իր կողմից գրավված տարածքից, որոնք սահմանված են 1954թ. մայիսի 14-ին Հաագայում ստորագրված Զինված ընդհարման դեպքում մշակութային արժեքների պաշտպանության մասին կոնվենցիայի 1-ին հոդվածում:

2. Յուրաքանչյուր Բարձր պայմանավորվող կողմ պարտավորվում է իր պահպանության ներքո վերցնել այն մշակութային արժեքները, որոնք իր տարածք են ներկրվել ուղղակի կամ անուղղակի ճանապարհով, ցանկացած գրավյալ տարածքից: Դա կատարվում է կամ ինքնաբերաբար, ներկրման պահին, կամ, եթե այդ չի արվել, գրավյալ տարածքի իշխանությունների խնդրանքով:

3. Յուրաքանչյուր Բարձր պայմանավորվող կողմ պարտավորվում է ռազմական գործողությունների դադարեցումից հետո նախկինում գրավված տարածքի իրավասու իշխանություններին վերադարձնել իր տարածքում գտնվող մշակութային արժեքները, եթե դրանք ներկրվել են ի խախտումն 1-ին կետում սահմանված սկզբունքի: Այդ արժեքները երբեք չեն կարող պահվել իբրև ռազմական տուգանք:

4. Այն Բարձր պայմանավորվող կողմը, որը պարտավոր էր կանխել մշակութային արժեքների դուրս բերումն իր գրաված տարածքից, վճարում է փոխհատուցում նախորդ կետին համապատասխան վերադարձման ենթակա մշակութային արժեքները բարեխղճորեն պահպանողներին:

II

5. Յուրաքանչյուր Բարձր պայմանավորվող կողմ պարտավորվում է ռազմական գործողությունների ավարտից հետո մյուս Բարձր պայմանավորվող կողմի իրավասու իշխանություններին վերադարձնել այն մշակութային արժեքները, որոնք, զինված ընդհարման վտանգից պաշտպանելու նպատակով, վերջինիս տարածքից ի պահ են տրվել Բարձր պայմանավորվող կողմի տարածք:

III

6. Սույն Արձանագրությունը թվագրվելու է 1954թ. մայիսի 14-ի ամսաթվով և մինչև 1954թ. դեկտեմբերի 31-ը բաց կլինի ստորագրության բոլոր այն պետությունների կողմից, որոնք հրավիրվել են 1954թ. ապրիլի 21-ից մինչև մայիսի 14-ը Հաագայում անցկացված խորհրդատուական:

7. (ա) սույն Արձանագրությունը ենթակա է վավերացման այն ստորագրած պետությունների կողմից՝ նրանց սահմանադրական ընթացակարգին համապատասխան,

(բ) վավերագրերն ի պահ են տրվում Միավորված ազգերի կազմակերպության կրթության, գիտության և մշակույթի կազմակերպության Գլխավոր տնօրենին:

8. Ուժի մեջ մտնելու օրից սույն Արձանագրությունը միանալու համար բաց կլինի 6-րդ կետում նշված բոլոր այն պետությունների համար, որոնք այն չեն ստորագրել,

ինչպես նաև ցանկացած այլ պետության համար, որը կհրավիրվի միանալու Միավորված ազգերի կազմակերպության կրթության, գիտության և մշակույթի կազմակերպության գործադիր խորհրդի կողմից: Միանալն իրականացվում է միանալու մասին փաստաթուղթը հիշյալ Կազմակերպության Գլխավոր տնօրենին ի պահ տալու միջոցով:

9. 6-րդ և 8-րդ կետերում նշված պետություններն ստորագրելու, վավերացնելու և միանալու պահին կարող են հայտարարել, որ իրենք կապված չեն լինի սույն Արձանագրության առաջին և երկրորդ բաժինների դրույթներով:

10. (ա) Սույն Արձանագրությունն ուժի մեջ է մտնում հինգերորդ վավերագիրն ի պահ հանձնվելուց երեք ամիս անց,

(բ) հետագայում Բարձր պայմանավորվող կողմերից յուրաքանչյուրի համար այն ուժի մեջ է մտնում երեք ամիս անց այն օրից, երբ այդ կողմն ի պահ է տալիս իր վավերագիրը կամ միանալու մասին փաստաթուղթը,

(գ) 1954թ. մայիսի 14-ին Հաագայում ստորագրված՝ Չինված ընդհարման դեպքում մշակութային արժեքների պաշտպանության մասին կոնվենցիայի 18 և 19-րդ հոդվածներում նախատեսված դեպքերում. ընդհարման մեջ գտնվող կողմերի՝ ռազմական գործողություններից կամ գրավումից առաջ կամ հետո ի պահ հանձնված վավերագրերը կամ միանալն ուժի մեջ են մտնում անմիջապես: Միավորված ազգերի կազմակերպության կրթության, գիտության և մշակույթի կազմակերպության Գլխավոր տնօրենը նման վավերացումների կամ միանալու մասին տեղեկացնում է հնարավորինս սեղմ ժամկետում, 14-րդ կետին համապատասխան:

11. (ա) Արձանագրության՝ ուժի մեջ մտնելու օրը յուրաքանչյուր մասնակից պետություն նրա՝ ուժի մեջ մտնելուց հետո վեցամսյա ժամկետում ձեռնարկում է Արձանագրությունը գործողության մեջ դնելու համար անհրաժեշտ բոլոր միջոցները,

(բ) բոլոր այն պետությունների համար, որոնք վավերագրերը կամ միանալու մասին փաստաթղթերն ի պահ են հանձնում Արձանագրության՝ ուժի մեջ մտնելու ամսաթվից հետո, այդ ժամկետը կհաշվվի վավերագրի կամ միանալու մասին փաստաթղթի ի պահ տալու օրվանից:

12. Ցանկացած Բարձր պայմանավորվող կողմ կարող է վավերացման կամ միանալու պահին, կամ դրանից հետո ցանկացած ժամանակ, Միավորված ազգերի կազմակերպության կրթության, գիտության և մշակույթի կազմակերպության Գլխավոր տնօրենին ուղղված ծանուցման միջոցով հայտարարել, որ սույն Արձանագրությունը տարածվելու է միջազգային հարաբերություններում իր կողմից ներկայացվող բոլոր տարածքների կամ դրանցից որևէ մեկի վրա: Նշված ծանուցումն ուժի մեջ է մտնում այն ստանալուց երեք ամիս անց:

13. (ա) Բարձր պայմանավորվող կողմերից յուրաքանչյուրը կարող է իր անունից կամ միջազգային հարաբերություններում իր կողմից ներկայացվող ցանկացած տարածքի անունից չեղյալ հայտարարել սույն Արձանագրությունը,

(բ) հրաժարվելու մասին պետք է հայտարարվի գրավոր՝ Միավորված ազգերի կազմակերպության կրթության, գիտության և մշակույթի կազմակերպության Գլխավոր տնօրենին,

(գ) հրաժարումն ուժի մեջ է մտնում հրաժարվելու մասին փաստաթղթի ստացվելուց մեկ տարի հետո: Սակայն, եթե այդ ժամկետի ավարտի պահին հրաժարվող կողմը ներքաշված է զինված ընդհարման մեջ, չեղյալ հայտարարելն ուժի մեջ է մտնում մինչև ռազմական գործողությունների ավարտը և կամ այնքան ժամանակ, քանի դեռ չեն ավարտվել մշակութային արժեքներն այն երկիրը վերադարձնելու գործողությունները, որտեղից դուրս են բերվել:

14. Միավորված ազգերի կազմակերպության կրթության, գիտության և մշակույթի կազմակերպության Գլխավոր տնօրենը 6-րդ և 8-րդ կետերում նշված պետություն-

ներին, ինչպես նաև Միավորված ազգերի կազմակերպությանը տեղեկացնում է Արձանագրությունը վավերացնելու, նրան միանալու կամ լրացումներն ընդունելու մասին 7, 8 և 15-րդ կետերում հիշատակված բոլոր փաստաթղթերի հանձնման, ինչպես նաև, համապատասխանաբար, 12-րդ և 13-րդ կետերով նախատեսված ծանուցումների ու հրաժարումների մասին:

15. (ա) Սույն Արձանագրությունը կարող է վերանայվել, եթե այդ պահանջում է Բարձր պայմանավորվող կողմերի ավելի քան մեկ երրորդը,

(բ) Միավորված ազգերի կազմակերպության կրթության, գիտության և մշակույթի կազմակերպության Գլխավոր տնօրենն այդ նպատակով հրավիրում է խորհրդաժողով,

(գ) սույն Արձանագրության փոփոխություններն ու լրացումներն ուժի մեջ են մտնում միայն այն բանից հետո, երբ խորհրդաժողովին ներկայացած Բարձր պայմանավորվող կողմերը միաձայն ընդունում են և Բարձր պայմանավորվող կողմերից յուրաքանչյուրը ճանաչում է դրանք,

(դ) Բարձր պայմանավորվող կողմերն Արձանագրության՝ (բ) և (գ) ենթակետերում հիշատակված խորհրդաժողովի հավանությանն արժանացած փոփոխություններն ու լրացումներն ընդունում են Միավորված ազգերի կազմակերպության՝ Կրթության, գիտության և մշակույթի կազմակերպության Գլխավոր տնօրենին պաշտոնական փաստաթուղթ ներկայացնելու միջոցով,

(ե) սույն Արձանագրության փոփոխությունների ու լրացումների՝ ուժի մեջ մտնելուց հետո Արձանագրության՝ այդ կերպ ուղղված տեքստն է միայն, որ բաց է մնում վավերացման կամ միանալու համար:

Միավորված ազգերի կազմակերպության կանոնադրության 102-րդ հոդվածին համապատասխան, սույն Արձանագրությունը գրանցվում է Միավորված ազգերի կազմակերպության Քարտուղարությունում՝ Միավորված ազգերի կազմակերպության կրթության, գիտության և մշակույթի կազմակերպության Գլխավոր տնօրենի խնդրանքով:

Ի հավաստիացումն որի՝ պատշաճորեն լիազորված ներքոստորագրյալներն ստորագրեցին սույն Արձանագրությունը:

Կատարված է 1954 թվականի մայիսի 14-ին, Հաագայում, մեկ օրինակով, անգլերեն, իսպաներեն, ռուսերեն ու ֆրանսերեն, ընդ որում բոլոր չորս տեքստերն հավասարազոր են: Այդ օրինակը պահպանվելու է Միավորված ազգերի կազմակերպության կրթության, գիտության և մշակույթի կազմակերպության արխիվում, և նրա հաստատված պատճեններն ուղարկվելու են 6-րդ և 8-րդ կետերում նշված բոլոր պետություններին, ինչպես նաև Միավորված ազգերի կազմակերպությանը:

**Չինված ընդհարման դեպքում մշակութային արժեքների պաշտպանության
վերաբերյալ 1954 թվականի Հաագայի միջկառավարական խորհրդատուովի
բանաձևերը**

Բանաձև 1

Խորհրդատուովը ցանկություն է հայտնում, որպեսզի Միավորված ազգերի կազմակերպության իրավասու մարմինները որոշում ընդունեն, որ Կազմակերպության կանոնադրությանը համապատասխան ձեռնարկված ռազմական գործողությունների դեպքում Միավորված ազգերն այնպես անեն, որպեսզի այդ գործողություններին մասնակից զինված ուժերը կիրառեն սույն Կոնվենցիայի դրույթները:

Բանաձև 2

Խորհրդատուովը ցանկություն է հայտնում, որպեսզի Կոնվենցիային միանալու պահից Բարձր պայմանավորվող կողմերից յուրաքանչյուրն իր սահմանադրական և վարչական համակարգերի շրջանակներում ստեղծի խորհրդատվական, ազգային կոմիտե՝ կազմված սահմանափակ թվով անձանցից, որոնք են հուշարձանների, հնագիտական տեղավայրերի, թանգարանների և այլնի պահպանության ծառայության պատասխանատու աշխատակիցները, Գլխավոր շտաբի ներկայացուցիչը, արտաքին գործերի նախարարության ներկայացուցիչը, միջազգային իրավունքի մասնագետը և Կոնվենցիայի ընդգրկված բնագավառներում աշխատող կամ իրավասու երկու-երեք այլ անդամներ:

Այդ Կոմիտեն, որը պետք է աշխատի այն նախարարության կամ պատասխանատու աշխատողի ղեկավարությամբ, որի տնօրինությանն են ենթակա մշակութային արժեքների մասին հոգացող ազգային հիմնարկությունները, կարող է ունենալ, մասնավորապես, հետևյալ գործառույթները.

(ա) խորհրդատվություն կառավարությանն օրենսդրական, տեխնիկական կամ ռազմական բնույթի այն միջոցների վերաբերյալ, որոնք անհրաժեշտ է ձեռնարկել խաղաղ կամ զինված ընդհարման ժամանակ Կոնվենցիան կիրառելու համար,

(բ) նման ընդհարման ծագման կամ անխուսափելիության դեպքում դիմել սեփական կառավարությանը, որպեսզի ազգային և այլ երկրների տարածքներում գտնվող մշակութային արժեքները երկրի զինված ուժերի կողմից արժանան հարգանքի ու պաշտպանության, Կոնվենցիայի դրույթներին համապատասխան,

(գ) սեփական կառավարության համաձայնությամբ կապ ու համագործակցություն ապահովել նման կարգի ազգային այլ կոմիտեների և միջազգային ցանկացած այլ մարմնի հետ:

Բանաձև 3

Խորհրդատուովը ցանկություն է հայտնում, որպեսզի Միավորված ազգերի կազմակերպության կրթության, գիտության և մշակույթի կազմակերպության Գլխավոր տնօրենը Չինված ընդհարման դեպքում մշակութային արժեքների պաշտպանության մասին կոնվենցիայի՝ ուժի մեջ մտնելուց հետո հնարավորինս շուտ հրավիրի Բարձր պայմանավորվող կողմերի խորհրդակցություն:

***Արձանագրությունը Հայաստանի Հանրապետության համար ուժի մեջ է մտել 1993 թվականի դեկտեմբերի 5-ից:**